

Sygn. akt III CO 1097/22

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa E. C. i D. C.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 listopada 2022 r.,
na skutek wystąpienia przez Sąd Okręgowy w Łomży
o przekazanie sprawy I C 444/22
do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 2 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Łomży wystąpił na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. Sąd Okręgowy wskazał, że w Sądzie Okręgowym w Warszawie toczy się już między tymi samymi stronami sprawa o zapłatę, oparta na tej samej umowie kredytowej. Natomiast w sprawie przed Sądem Okręgowym w Łomży powodowie domagają się stwierdzenia nieważności umowy. W obu sprawach konieczne jest więc przeprowadzenie tożsamego postępowania dowodowego na okoliczności związane z zawarciem spornej umowy. W ocenie występującego Sądu dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za łącznym rozpoznaniem obu spraw przez ten sam Sąd.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Nie ulega wątpliwości, że art. 44¹ § 1 k.p.c. dotyczy takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w konkretnym sądzie, bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Chodzi zatem, co do zasady, o tego rodzaju okoliczności, które są powiązane z danym sądem w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym), a nie z konkretnym sędzią.

Natomiast, według art. 45 Konstytucji RP każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Ta wyrażona w Konstytucji RP zasada wpływa w istotny sposób na kierunek wykładni art. 44¹ § 1 k.p.c. Przepis ten zawiera bowiem normę szczególną, pozwalającą na rozpoznanie sprawy przez sąd, który nie jest właściwy miejscowo według przepisów k.p.c. Podlega więc wykładni ścieśniającej. Stosowanie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. w praktyce powinno następować wyjątkowo, ponieważ nadmierne i pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20; z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21). Instrument przewidziany w art. 44¹ § 1 k.p.c. nie może więc być postrzegany jako środek służący rozwiązywaniu problemów organizacyjnych, czy też zastępować inne instytucje umożliwiające rozpoznanie sprawy przez sąd inny niż właściwy według przepisów k.p.c. (np. art. 44, 44², 48¹ k.p.c.).

Z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego nie wynika, aby istniały obiektywne podstawy uniemożliwiające rozpoznanie sprawy przez Sąd Okręgowy w Łomży, wskazujące na potrzebę przekazania sprawy innemu sądowi. Nie stanowi ich w szczególności konieczność prowadzenia tożsamego postępowania

dowodowego w innej, niż rozpoznawana sprawie. Za zastosowaniem art. 44¹ k.p.c. nie przemawia zatem argument ekonomiki procesowej.

Wzgląd na sprawność postępowania, co do zasady, nie tworzy konieczności przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. Przywołane przez Sąd występujące argumenty mają wprowadzić istotny wymiar praktyczny, jednak dobro wymiaru sprawiedliwości nie powinno być rozumiane w sposób wyłącznie pragmatyczny. Prawo do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy, także miejscowo, ma charakter konstytucyjny (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Nie ma podstaw do przyjęcia, że ekonomika procesowa (zob. art. 6 § 1 k.p.c.) powinna mieć pierwszeństwo przed zasadą wynikającą bezpośrednio z Konstytucji RP (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 lipca 2020 r., IV CO 153/20; z 19 lutego 2021 r., I CO 11/21; z 28 września 2021 r., V CO 29/21; z 10 marca 2022 r., III CO 64/22).

W konsekwencji, według Sądu Najwyższego, okoliczności wskazane przez Sąd Okręgowy w Łomży nie uzasadniają przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c.

[as]